

Meer dan 160 jaar ervaring

Met een ware opleving zijn Engelse herefords opnieuw in de picture

Bse, mkz, het imago vet te zijn en Europese rassen die voor zware competitie zorgen. Het herefordras heeft in zijn 160-jarige bestaan menige tegenslag gehad, maar anno 2007 groeit het aantal fokkers weer. 'We krijgen ons aanzien terug, bij fokker en bij consument', aldus de Engelse stamboekman David Prothero. 'De hereford komt altijd terug.'

Hij zou 1777 kilo gewogen hebben: Cotmore, de negen jaar oude stier, waarvan op het hoofdkantoor van het Engelse herefordstamboek een prachtig schilderij hangt. Het is gemaakt in 1839 en de stier lijkt een beetje op een karikatuur: met korte poten en overdreven veel body. 'Je vraagt je af of de schilder de stier heeft geschilderd zoals hij was of zoals de eigenaar hem graag wilde zien', zegt stamboeksecretaris David Prothero. 'Of de cijfers kloppen? Ik weet het niet, maar de herefords uit de 19e eeuw waren van het type dat we nu ook weer fokken: hoog, lang, breed en zwaar.' In de tussentijd is er veel gebeurd met het vleesveeras dat al zo'n vijf eeuwen geschiedenis schrijft. 'De eerste tekeningen en beschrijvingen dateren van

begin 1600', vertelt Prothero. Het duurde nog tot 1846 voordat het stamboek werd opgericht, dat in 1878 werd omgedoopt tot de Hereford Society, die niet alleen de registratie verzorgt, maar ook voor de belangen van zijn fokkers opkomt. De thuisbasis is het graafschap Hereford, in de regio Birmingham, Engeland. Vandaaruit waaierde het ras uit over de rest van de wereld. Zuid-Amerika, Zuid-Afrika, Australië, Nieuw-Zeeland en Europa; geen ras is in de wereld zoveel verspreid als de hereford. Toch heeft de zoogkoeienhouderij met herefords in

Het schilderij van Cotmore, de herefordstier van 1777 kilogram

moederland Engeland nooit een enorme vlucht genomen. Met gemiddeld tien zoogkoeien zijn de bedrijven vrij klein. Het succes van het vleesveeras is te verklaren door de grote zelfredzaamheid en het aanpassingsvermogen, zegt Prothero. 'Wij zijn altijd in de buurt van ons vee, maar op de grote grasvelden in bijvoorbeeld Noord-Amerika zien de boeren de koeien soms weken of maanden niet. De hereford kan dat aan. Die kalft zelf en heeft geen aandacht nodig en vraagt geen intensief management zoals andere rassen. Naarmate de marges in de houderij lager zijn, zijn deze eigenschappen belangrijker. Zo houd je meer kalveren per zoogkoe over.'

Mixen van populaties

Toch weet Prothero ook dat de herefords in de marketing wat hebben laten liggen. Terwijl de angus zo ongeveer synoniem is geworden aan kwaliteit, bleef het te stil bij de hereford. 'Vraag het maar aan mensen die niets van boeren weten, ze weten wel allemaal dat angus voor kwaliteit staat.' De hereford krijgt dat ook voor elkaar, is de overtuiging van de stamboeksecretaris. 'Het duurt alleen wat langer.' Daarbij was het imago van de Engelse hereford bij de buitenlandse vleesveehouders een tijdje minder goed. De dieren zouden te klein en te vet zijn. Prothero geeft aan dat in de jaren vijftig en zestig het

compacte type zeker populair was. 'Er zijn vele verhalen die verklaren waarom de dieren kleiner werden gefokt. Men zocht na de Tweede Wereldoorlog naar kleinere stukken vlees, meer kon er niet betaald worden. Dat paste echt in de tijdgeest.' Het was in de tijd dat de zogenaamde 'continentale' rassen overkwamen naar Engeland. Dat begon met de charolais. 'De kleine maat van onze koeien werd nog eens extra onderstreept', weet Prothero, die aangeeft dat het door de monopoliepositie van de hereford lastig reageren was. 'Alle continentale rassen gebruikten de hereford als referentie en ze zetten zich tegen ons af, dat was makkelijk.' Het zorgde er indirect wel voor dat de herefordfokkers de fokkerij gingen aanpassen aan de eisen des

David Prothero: 'Fokdoel hereford is wereldwijd gelijk'

Nederland blijft een kleintje

Ondanks dat de hereford wereldwijd één van de allermeeft verspreide vleesveerasen is, blijkt het aantal fokkers in Nederland en Vlaanderen minimaal. Met 115 leden is de Dutch Hereford Society, die volgend jaar het vijftienjarig jubileum viert, één van de kleinste stamboeken binnen de Federatie

voor vleesveestamboeken. 'We groeien elk jaar nog wel, maar we hebben last van het slechte imago dat de dieren vet zijn', weet stamboeksecretaris Frans Simons. 'Maar dat is achterhaald. Bovendien is de hereford een koe die perfect past in natuurgebieden en bij probleemloze begrazing.'

Herefordvlees ligt herkenbaar in de vitrine bij Waitrose, een Britse supermarktketen met een hoog kwaliteitsimago

tijds. 'Maar het veranderen van een ras kost dertig jaar', zegt Prothero, die inmiddels dik 37 jaar voor de herefordfokkers werkt. 'Natuurlijk hebben we in de jaren zestig ook de discussie gevoerd of we een ander ras moesten inkruisen om sneller vooruitgang te boeken.' De landen waar de hereford ooit naartoe emigreerde brachten eind jaren zeventig uitkomst. De Canadezen en Amerikanen hadden een koe gefokt met meer maat en groeikracht en die werden dankbaar ingestroomd in de originele herefordpopulatie. 'De Amerikanen voeren mais en slachten dieren op een jonge leeftijd, daarom fokten zij een hereford met veel groeikracht die vroegrijp is.'

Eind jaren tachtig hadden de Britten hun herefords weer in de stijgende lijn en toen kwam de bse in 1990. Het duurde tot 2006 totdat er weer mogelijkheden kwamen voor buitenlandse verkoop. 'Voor dat er bse was gingen zo'n zeshonderd tot achthonderd dieren per jaar naar Europa. De andere continenten hadden inmiddels genoeg om hun eigen fokkerij in stand te houden.'

Tot overmaat van ramp werd de sector in 2001 getroffen door mkz. Toch noemt Prothero het jaar 2000 als een positief omslagpunt. 'Vanaf toen is ons stamboek weer gaan groeien, met meer inschrijvingen, meer fokkers en een grotere actieve veestapel', aldus Prothero, die de laatste jaren de prettigste noemt. 'Er was veel kritiek, maar we krijgen ons aanzien terug.' Hij lepelt de aantallen gemakkelijk op. De drieduizend nieuwe registraties per jaar klommen naar meer dan vijfduizend momenteel.

Breedplan, wereldwijd resultaten vergelijken

De hereford doet naast de angus, beef shorthorn, Belgische witblauwe, simmental en charolais mee aan Breedplan. Breedplan is een internationale database waarin de prestaties van vleesvee zijn opgeslagen. In Engeland participeert zo'n zestig procent van de stamboekdieren in Breedplan. Bij de hereford zijn dat zo'n honderd, vooral grotere bedrijven. Naast Engeland, Australië en Amerika doen ook Canada en Zuid-Amerika mee. Geboortegewicht, groei-cijfers en scan- en slachtresultaten

zijn gekoppeld aan afstammingsgegevens. 'Daarmee kunnen we ook fokwaarden berekenen en dat helpt boeren beter te fokken. Bovendien kunnen we de fokkerij over landen heen met elkaar vergelijken', aldus Prothero over de Australische computer met een dagelijkse hotline naar Engeland. 'Breedplan is niet meer dan een extra hulpmiddel. Het is te gebruiken wanneer je bijvoorbeeld wilt kiezen uit vier stieren. Het oog van de meester blijft bij het fokken het allerbelangrijkste.'

Het aantal geregistreerde fokkers nam toe van zeshonderd naar negenhonderd en de actieve populatie groeide van 350.000 naar 600.000. Toegegeven, de geruimde mkz-bedrijven werden gemakkelijk herbevolkt met de overdadig aanwezige herefords. De veehouders blijven ook bij hereford, zegt Prothero. 'Ze kunnen ook overstappen naar een ander ras, maar dat doen ze niet. Zo zien we dat de grootvader herefords had, de zoon een continentaal ras en de kleinzoon weer herefords.' Zo geeft Prothero heel voorzichtig aan dat er ondanks de moeilijke jaren ook positief nieuws is. 'De vleesvee-industrie is er efficiënter door geworden en we hebben geleerd meer samen te werken. Alleen de serieuze vleesveehouders bleven in de business.'

Hereford in supermarkt

Het chauvinisme is ook bij de consumenten terug te vinden. Hereford ligt al zo'n tien jaar als een merk in de supermarktketen Waitrose. 'Het duurt lang voordat een merk zijn vruchten afwerpt', concludeert Prothero, die aangeeft dat deze zet om samen te werken met de supermarktketen het ras enorm versterkt heeft. 'Als stamboek moet je je bemoeien met het traject vanaf het erf tot aan de vork bij de consument.' We behartigen zo de belangen van onze fokkers in de hele keten. We zijn meer proactief bezig aan de afzetkant.' Het stamboek stimuleert ook de pakkettenverkoop. 'Via onze website kunnen consumenten boeren vinden die pakketten aanbieden. Als zij 2500 euro kunnen verdienen aan een koe in plaats van 850 is dat voor iedereen in de herefordindustrie goed.'

Het fokdoel van de hereford is anno 2007 wereldwijd gelijk, denkt Prothero. 'We streven naar maat om kilo's en groei te brengen en daarnaast naar meer vleeskwiteit door meer conformatie in de achterhand.' Het streven naar breedte én hoogte lijkt op elastiek, geeft Prothero aan. 'De kunst is maat te koppelen aan veel bespiering en dat willen de fokkers in alle continenten graag.' Hij ziet wat dat betreft ook overeenkomsten met gehoornde en ongehoornde koeien. 'Een aantal jaren geleden waren de gehoornde dieren echt beter, maar de ongehoornde komen steeds meer in de buurt.' Maar tijden blijven veranderen, waarschuwt Prothero. 'Je denkt nu misschien dat je goed zit, maar over tien jaar kan het wel heel anders zijn.'

Alice Booij